

Ivan Kordić, *Misaono putovanje s Martinom Heideggerom*, Naklada Jurčić, Zagreb, 2010, 385 str.

U knjizi naslovljenoj »Misaono putovanje s Martinom Heideggerom« autor donosi rezultate svojega višedesetljetnog bavljenja mišljenjem Martina Heideggera. Knjiga se sastoji od uvoda, šest raščlanjenih poglavlja, popisa literature, kazala imena i male bilješke o autoru.

U prvom poglavlju autor tematizira pitanje mišljenja i istinskog razumijevanja bitka, pri čemu se posebno ističe značenje Heideggerove fenomenološke metode za razumijevanje čovjeka i bitka kao takvoga.

Drugo poglavlje važan je prolog promišljanju Heideggerova poimanja tehnike i ugroze koju ona predstavlja u suvremenom svijetu, a koju je, prema njemu, u njezinoj negativnoj dimenziji moguće nadvladati samo istinskim, izvornim mišljenjem bitka i novim, drukčijim pristupom umjetnosti.

Treće poglavlje za predmet obradbe ima pitanje mišljenja jezika u njegovoj dimenziji kazivanja onoga što jest iz tišine. Ovo mišljenje slovi kao cilj do kojega treba doći prolazeći kroz razdoblje prijelaznoga mišljenja između onoga što je bilo i onoga što će biti, pri čemu je od bitne važnosti osluškivanje bitka iz njegove razotkrivene skrivenosti.

»Sloboda i nesloboda u vremenu napretka« tema su četvrtoga poglavlja, koje nastoji predstaviti potrebu shvaćanja neshvatljivosti slobode i istine, da bi se tako približilo istinu novovjekovnoga

bijega u neslobodu, koji se nerijetko naziva napretkom, a koji to baš i nije, pogotovo ne uvijek i u svakome smislu.

Pluralizam je nešto čime bi se moderno doba uvijek nanovo htjelo hvaliti, pri čemu nerijetko dolazi do izražaja činjenica da nedostaje istinsko razumijevanje onoga što on jest i što bi trebao biti. Zato autor u petom poglavlju nastoji prikazati ovu problematiku kroz Heideggerovo poimanje konačnosti i otvorenosti za drugoga kao uvjeta nadvladavanja suvremenoga terora nebitnoga u kontekstu promicanja istinske pluralnosti.

Jedna od bitnih tema Heideggerova mišljenja jest i pitanje Boga. U šestom poglavlju autor se okreće ovom problemu propitujući teologijsku povijest i aktualnost s obzirom na često iskrivljeno poimanje Boga, koje nerijetko više nalikuje njegovu gušenju i bogohuljenju, nego istinskom pristupu Bogu kao tajni, koja se u toj svojoj tajnovitosti uvijek nanovo može i pokazivati, i izmicati.

Kordićev tekst se može kategorizirati kao vrlo kvalitetan filozofijski spis, koji predstavlja bitan doprinos istraživanju Heideggerova djela na hrvatskom jezičnom području.

Ivan Koprek

Jure Zovko (ur.), *Klasici metafizike*, Hegelovo društvo, Filozofska biblioteka Speculatio, knjiga 4, Zadar, 2008, 280 str.

Hrvatski ogranak *Hegelova društva* (sa sjedištem u Zadru) nedavno je hrvatsku akademsku zajednicu obogatio još jednim uratkom iz svoje biblioteke Speculatio. Riječ je o svojevrsnoj hrestomati (izboru najreprezentativnijih autora i djela) metafizike kakvu još do sada na našem jeziku nismo imali.

Knjigu *Klasici metafizike* priredio je Jure Zovko, okupivši oko ovoga zahtjevnog projekta tim kompetentnih prevoditelja (uz Zovka tu su još: Ante Sesar,

Vladimir Premec, Dražen Pehar i Tomislav Bracanović). Inače, Zovko je u hrvatskim i međunarodnim okvirima dokazani stručnjak i sve uvaženi znanstvenik. Studirao je filozofiju i pravo na Sveučilištu u Sarajevu te filozofiju, germanistiku i filozofiju religije na Sveučilištu u Freiburgu, u Njemačkoj, gdje je i magistrirao (o pojmu istine u Platona i Heideggera) te doktorirao filozofiju (o Schlegelovoj hermeneutici). Radi kao znanstveni savjetnik na Institutu za filozofiju Sveučilišta u Zagrebu, a predaje na Filozofskom fakultetu u Zadru i na Hrvatskim studijima Sveučilišta u Zagrebu. Jedan je od osnivača spomenutih Hrvatskih studija i prvi pročelnik studijskog smjera filozofije na tom visokom učilištu. Član je više uglednih međunarodnih stručnih udruženja (između ostalih *International Institut de Philosophie* i *Académie Internationale de Philosophie des Sciences*), predsjednik hrvatskog *Hegelova društva* te odnedavno dopredsjednik *Međunarodnoga Hegelova društva (Internationale Hegel-Gesellschaft)*. Riječ je dakle o visokokompetentnom uredniku/priredivaču u čiji izbor i predstavljanje »klasika metafizike« ne treba sumnjati.

Knjiga je nastala s ciljem da standardna djela »klasika metafizike« približi hrvatskim čitateljima, nudeći im bogatstvo sadržaja samih tih tekstova, ali i pružajući orijentir u bavljenju metafizičkim pitanjima koja zaokupljaju svakog čovjeka. Priredivač nam u *Predgovoru* knjige ističe: »Čitajući klasike suočavamo se s mogućnošću otkrivanja istine o tradiciji kojoj pripadamo, ali i istine koja je u njoj sadržana. Takvim veritativno–kritičkim pristupom moguće je izbjeći neke suvišne i izlišne diskusije u suvremenim filozofijskim pravcima koje nerijetko završavaju u slijepim ulicama.«

Predstavimo ukratko organizaciju i sadržaj knjige. Nakon kratkog *Predgovora* nailazimo na pedesetak stranica Urednikova uvoda u metafiziku i u sadržaj ovog izbora tekstova (*Metafizika —*

uvod), nakon čega slijedi izbor iz djela Platona, Aristotela, Tome Akvinskog, Descartesa, Kanta, Hölderlina, Schellinga, Hegela, Heideggera, Whiteheada, Quinea, Nagela i Henricha. Najprije se, s ciljem rekonstrukcije filozofije povijesnog Sokrata, donosi (Zovkov) prijevod Platonova dijaloga *Eutifron*. Nakon toga možemo čitati selektivan (Zovkov) prijevod Platonove *Države*, i to iz šeste (504a–511d) i sedme (514a–517d) knjige. Potom slijedi (Zovkov) prijevod dvanaeste knjige Aristotelove *Metafizike*. Djelo Tome Akvinskog predstavlja prijevod njegova spisa *O biću i bitnosti* (Premecov i Sesarov prijevod). Novovjeko tematiziranje metafizičkih pitanja predstavlja kratki (Zovkov) prijevod iz Descartesovih *Načela filozofije*. Nakon toga slijedi (Sesarov) prijevod *Predgovora drugom izdanju Kantove Kritike čistog uma*. Djelo Friedricha Hölderlina predstavljeno je (Sesarovim) prijevodom teksta *Razluđba i bitak*. Njemačke idealiste Hegela, Schellinga i Hölderlina zajedno predstavlja (Bracanovićev) prijevod teksta *Najstariji sistemski program njemačkog idealizma*. Hegela napose predstavlja (Sesarov) prijevod poglavlja *Filozofija*, iz njegove *Enciklopedije filozofijskih znanosti*. Od filozofa 20. stoljeća knjiga donosi (Sesarov) prijevod dvaju poglavlja iz Heideggerova djela *Kant i problem metafizike (Problem konačnosti u čovjeku i metafizika tubitka i Metafizika tubitka kao fundamentalna ontologija)*. Nakon toga čitamo (Peharov) prijevod jednog poglavlja (*Bog*) iz Whiteheadova djela *Znanost i moderni svijet*. Filozofiju W. V. O. Quinea predstavlja (Peharov) prijevod njegova teksta *Identitet, ostenzija i hipostaza*.

Pretposljednji izabrani »klasik metafizike« je Thomas Nagel i (Peharov) prijevod njegova teksta *Objektivno jastvo*, a posljednji »klasik« je Dieter Heinrich od kojega imamo priliku čitati (Sesarov) prijevod jednog poglavlja (*Zašto metafizika?*) iz njegova djela *Svjesni život*.

Knjiga je napisana/priredena znalački i na visokoj je akademskoj razini. Izvrsno je popunila prazninu u akademskoj literaturi koja tematizira metafiziku. Kao osobitu vrijednost knjige treba istaknuti prijevode najreprezentativnijih djela prema izvornim tekstovima, što zainteresiranim čitateljima uvelike olakšava posao. Vjerojatno će najbolje poslužiti kao priručnik studentima i profesorima filozofije (objedinjujući na jednom mjestu najznačajnije metafizičke mislioce i tekstove), u čije ime izdavaču i cijelom timu sakupljenom oko ovog projekta uposlenih trudbenika čestitamo i zahvaljujemo, a očekujemo i druge slične uratke.

Tomislav Vidaković

Marijan Steiner, *Govor kršćanskih simbola*, FTI, Zagreb, 2009, 100 str.

Pred nama je knjiga koja objedinjuje članke objavljene u *Glasniku Srca Isusova i Marijina* (jedan od njih — *Neki uskrsni simboli* — u časopisu *Lada*). Kroz petnaest poglavlja teolog i liturgičar Marijan Steiner približuje čitatelju bitne simbole koji se koriste u kršćanstvu. Na svakome razumljiv način približava dubinu kršćanske simbolike u vremenu u kojem ljudi »često ne razumiju poruku i značenje religijskih simbola, iako su u svakodnevici okruženi brojnim znakovima koji upućuju na drugu stvarnost«.

Petnaest poglavlja ove knjige napisana su za sve one koji su zainteresirani za ovu tematiku, a ne samo za vjernike. Autor nas logičnim slijedom poglavlja uvodi u dublje razumijevanje kršćanskih simbola. Metodologija kojom obrađuje pojedini simbol polazi od ukazivanja na značenje simbola u Svetom pismu, a nakon toga pojašnjava njegov smisao u današnjem vremenu i konkretnim prilikama u kojima ga susrećemo.

Na gore navedeni način obrađena su poglavlja naslovljena imenom pojedinog

simbola koji se obrađuje. Tako čitamo o govoru znakova, o riječi i sakramentu, snazi vode, o ulju kao znaku radosti i posvećenja, kruhu i vinu, oltaru i žrtvi, o crkvi — građevini kao mjestu bogoslužnja, bogatoj znakovitosti svijeće, o srcu — središtu čovjekova života, o položaju tijela u molitvi, glazbi kojom slavimo Boga, o hodočašću i hodočasniku, o gori kao susretištu Neba i Zemlje, o nedjelji kao Uskrsu i nekim uskrsnim simbolima.

Kako veli autor ove knjige, »tehnizirani čovjek, koji svoje poruke i upute daje i prima u nekim šiframa, znakovima i simbolima, kao da je otupio za čitanje svetih znakova i simbola. Isto vrijedi i za naše kršćanske simbole: i samim kršćanskim vjernicima oni često ostaju nerazumljivi ili nejasni. Stoga je potrebno uvijek iznova govoriti o toj tematici.« Ovo na najbolji način opravdava izdavanje ove knjige koja će sasvim sigurno pronaći mjesto u našim domovima i koju ćemo rado uzeti u ruke svaki puta kada se zaustavimo i zapitamo što nam govore kršćanski simboli.

Antonio Kolar

Matija Berljak, *Kumovi — Svjedoci*, Glas Koncila, Zagreb, 2010, 109 str.

U niz »Teološke rasprave i komentari« GK je uvrstio djelo *Kumovi — Svjedoci*, pravno-pastoralni priručnik prof. dr. sc. Matije Berljaka, redovitog profesora i pročelnika Katedre kanonskog prava na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Djelo je objavljeno u Zagrebu, u nakladi GK, 2010. g.

Pojam kumstva vezan je uz sakramente krštenja i potvrde, dok je pojam svjedoka vezan kako uz navedene sakramente, tako i uz sakrament ženidbe. Takva je i metodološka struktura ovog djela. Autor ga je podijelio na dva dijela. U prvom je riječ o kumovima i svjedocima na krštenju i potvrdi, a u drugom se dijelu donose kanonsko-pastoralne